

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 11. De mutuo in ordine ad vsuram,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

CAPVT XI.

De Mutuo in ordine ad vsuram.

SVMMARIVM.

- 189 Mutuus ad conciliandam sibi mutuatarii amicitiam se-
tiam seam deducit in pactum, non committit vsuram.
- 190 Dando mutuum ad consequendum Ecclesiasticum benefi-
cium, committit tum simoniam, tum etiam vsuram.
- 191 Quatenus vsurarium sit mutuum dare exigendo supra for-
tem aliquid alias deditum.
- 192 Quando tale quid censetur illicitum, etiamsi non sit vsu-
rarium.
- 193 Non est vsurarium mutuo dare, ad redimendam vexatio-
nem iniustam.
- 194 Est autem dare ad redimendam vexationem iniustam.
- 195 Quod verum est, etiam quoad penam quae non debetur ante
Iudicis condemnationem.
- 196 De dubio, an vsura committatur, cum quis alicui mutuat
cum pacto, vt sibi remuet: cuius pars affirmans est te-
nenda.
- 197 Quaratione possit nihilominus teneri pars negans.
- 198 Non esse illicitum dare mutuo pecuniam, adiecto pacto, vt
mutuatarius alium contractum statim celebret.
- 199 In quo tamen cauendum est, ne mutuatarius damnificetur,
ac ne scandalum generetur.
- 200 Vsurarium est mutuum, quod datur adiecto pacto, vt mu-
tuatarius teneatur venire ad molendum in mutuatoris
molendino, &c.
- 201 Taliter mutuans, quatenus teneatur ad restitutionem.
- 202 Vsura committitur dando mutuo Principi, adiecto pacto,
quod concedet ei officium aliquod temporale.
- 203 Quatenus teneatur mutuans dimittere officium tali modo
acceptum.
- 204 Vsurarium est mutuum sub pignore cum pacto, quod fructus
ex illis percepti, interim dum solutio non fit, cedant in
commendam mutuanti.
- 205 Obligatio ad restitutionem inde sequens.
- 206 Explicatio dubii, an qui dicuntur montes pietatis sint liberi
ab omni vsura.
- 207 Sententia dicentium, se liberos, est tenenda, & cur.
- 208 Solutio rationum in contrarium, cum aliquot additionibus.
- 209 Duo dubia de cumulo qui in subsidium pauperum ex contri-
butionibus civium constituitur.
- 210 Quatenus vsurarius sit, vel non sit contractus illo quo Prin-
cipi, aut Reip. mutuo datur ea lege, vt aliquid ex illius
reditibus accipitur quotannis.
- 211 Quando vsurarius sit, aut non sit contractus assicuracionis a
mutuatario celebratus cum mutuatore.
- 212 Quomodo intelligendum sit Cap. Nauiganti, De vsuris.

VSVRA peccatum in mutuo tantum per se contin-
gere, & in ceteris contractibus non nisi ratione mu-
tui, satis constat ex precedenti lib. 23. cap. 4. & aliquot se-
quentibus. Vnde etiam sufficienter intelligitur generalis
ratio iudicandi, quando in eodem illa contingat: sed quia
descendendo ad particularia, tale quid peculiariter habet
difficultatem in nonnullis casibus; non est abs re hic ei oc-
currere aliquot dubiorum explicatione.

DVBIUM Igitur PRIMVM EST. An si quis alte-
ri ad hoc mutuet, vt sibi sit amicus, mutuum sit vsurarium?
Ad quod respondendum est negatiue: quoniam amicitia
non est pecunia aestimabilis, quemadmodum esse requi-
reretur ad rationem vsurae, iuxta ea quae circa illius defini-
tionem dicta sunt in memorato cap. 4. Atque Doctores com-
muniter ita tenent, & satis expresse indicauit D. Thom. 2.
2. q. 78. art. 2. Neque refert quod (vt in comment. De vsuris, n.
& in Enchir. cap. 17. n. 207. Nauar. habet) omnis vir probus
bonorum amicitiam pluris, quam aliquam pecuniae quan-
tatem aestimaret, imo illam pretio emeret. Sciendum
enim est, non ideo negatiue amicitiam pecunia aestimabilem
esse, quod non sit pretiosior quam pecunia; sed quod sua-
apte natura, nec vendatur, nec ematur, consistatque in vo-
luntate, quae non cogitur, sed libero suo arbitrio, prout li-
buerit, affectum eiusmodi elicit, aut coherbet.

non erat percepturus. Est enim communis Doctorem
sententia, vt etiam tradit. Petrus a Nauar. loco citato num. 264.
quod vsura committatur, siue pecuniam, siue valorem
quemcumque pecunia aestimabilem accipiendo causa mu-
tui: nec ab eo peccato excusetur, qui in mutuo, rem pre-
tij maioris, quam dedit, exigit ex obligatione. Secus vero,
si ex amicitia tantum, vt in sequen. cap. exponetur. Hac
ita docent Med. in Cod. De rebus restit. q. 1. ff. 38. §. Est itaque.
Angelus vsura 1. §. 36. Sylu. eodem verbo, quest. 14. Couar.
lib. 2. variarum resol. cap. 3. num. 6. sub finem: ad quos Petrus
a Nauar. in preced. n. 262. prater Palud. & Scotum, adiungit
Nauarum, tanquam libimet contrarium in eod. cap. 17.
num. 219. subscribentem sententiam Angeli.

SEPTIMVM DVBIVM EST. An frumentum, vi-
num, &c. quando carius est, licite possim aestimatum pre-
tio currente, mutuare Caio, reddendum iuxta idem pre-
tium? Ad quod respondendum est affirmatiue ex Sylu. re-
stro in sequenti quest. 16. imo ex omnium mente ad Cap. In
ciuitate, De vsuris, prout habet Nauar. in sequenti num. 225.
Et ratio est, quia tunc est venditio frumenti, vini, &c. pro
pretio currente: facta gratia mutuatario, vt possit solutio-
nem differre. Aduerte vero, quod et licet eadem contractu ven-
ditionis, frumentum, vinum, &c. cum timeatur minus va-
luerit, dare aliter soluendum iuxta pretium praesens; no-
licere tamen contractu mutui, qui vsurarius est, quando
res aliqua traditur cum obligatione restituendi aliam ma-
ioris pretij, siue sit similis in substantia, & quantitate, siue
no: quod bene notat Petrus a Nauar. in precedenti n. 258.

OCTAVVM DVBIVM EST. An liceat frumentum,
oleum, aut aliud eiusmodi vetus, mutuare, vt nouum red-
datur: Ad quod respondendum est distinctiue. Nam qui
frumentum, vel oleum, &c. certo, aut probabiliter nouit
futurum melius, & maioris pretij, committit vsuram tali-
ter mutuando; maxime, si mutuatario tollens libertatem
soluendi quando voluerit, ipsam obliget restituere no-
uum. Si autem mutuet, ne suum frumentum, vel oleum
corrumptur, & tale tanti nunc aestimetur, quanti aesti-
mabitur nouum tempore solutionis, nullam committit
vsuram. Ita docent Angelus vsura 1. §. 74. & Sylu. eodem
verbo quest. 17. Nauar. in Enchir. cap. 17. n. 224. Sotus in
6. De iust. & iure quest. 1. art. 2. Ratio autem est, quod in
priori casu lucrum accipitur, non item in posteriori. Quod
enim mutuator in eo videri damnum corruptionis sui fru-
menti, id sit sine iniuria mutuatarij, qui non compellitur
plus reddere quam accipiat, perinde ac si id ipsum factum
esset sine iniuria emptoris, cui illud iusto pretio venditum
fuerit. Quinimo, vt ibidem addit Nauar. non esset vsu-
ra, si frumentum quod statim venditurus eras mutues exi-
gendo lucrum, quod es percepturus ex venditione; si qui-
dem frumentum bonum verosimiliter minus valiturum
est, quam valuerit ipsum vetus. Id enim non est plus exi-
gere ratione mutui; sed ratione lucri cessantis, quod licitum
est per tradita in preced. lib. 23. cap. 8.

VLTIMVM DVBIVM EST. An si Titius habeat pec-
uniam, quam timet in futurum minus valituram, eo quod
certo, aut probabiliter credat eius aestimatione minuen-
dam lege Principis, aut Comunitatis statuto, an inquam
possit licite eam mutuare Caio, reddendam in eo pretio
quo tunc aestimatur: Ad quod respondendum est, no posse,
si pecuniam ipsam erat seruaturus vsque ad tempus ta-
lis diminutionis; quia vsuram committeret faciendolu-
cum ex mutuo, seu plus habendo ratione mutui, quam
sine eo habuisset. Si vero erat statim eadem consumptu-
rus antequam pretium minueretur, potest pretium cur-
rens tempore mutuationis exigere, ratione damni, quod
alioqui ex mutuatione ipsa sibi emergeret. Nec refert quod
seruata non esset tanti valitura. Nam possum mutuare pec-
uniam aequali pretio reddendam, quantumcumque esset
alioqui apud me peritura: sicut possum iusto pretio rem
meam vendere, quam certo scio, apud me manentem a la-
tronibus surripiendam. Nam quamuis sperare non liceat
lucrum ex mutuo, licet tamen vitare damnum, dummo-
do sine damno alterius fiat. Ita docent in verbo v-
sura 1. Angelus §. 76. & Sylu. quest. 15.
ac Tabiena quest. 9.

INAL
ACIS
P. 11
V

189.

Procedit vero alia responsio, quantumcunque amicitia ipsa deducatur in pactum. Cum enim ea non sit pecunia aestimabilis, prout ad usuram requiritur, quod ipsa in pactum deducatur, nihil facit ad rationem usurae. Hinc Couarr. in lib. 3. var. resol. cap. 1. num. 2. versus finem, expresse asserit, quod si quis in mutuo amicitiam alterius paciscatur, non committat usuram: quod etiam docet Sotus lib. 6. De iust. & iure quest. 1. art. 2. sub finem 1. pag. addens ne quidem tunc committi usuram, dum deducitur in pactum, vt à mutuatario externa amicitiae signa inter amicos consueta, mutuanti exhibeantur: nisi forte ex tali pacto mutuatario incumberet alia obligatio, quam quae est honestatis, & gratitudinis: vt, ex eod. auctore in sequen. pag. 2. cum impudicus iuuenis cum puella propter mutuum ei factum, paciscitur de amicitia in obsequium turpe, quia petens id quod est onus pecunia aestimabile, mutuum reddit usurarium.

190.

DVBIVM SECYNDVM EST. Vtrum sit usura mutuo dare cum pacto, vt mihi, vel alteri beneficium Ecclesiasticum conferatur? De qua re diuersas sententias refert Petrus à Nauar. lib. 3. de restit. cap. 2. à num. 267. Omissa autem subtili consideratione quam ille instituit, paucis respondendum est cum Nauar. in comment. de usuris num. 17. tunc & simoniam, & usuram committi; siue, vt ille ait, simoniacam usuram, aut usurariam simoniam: adeoque esse duplex peccatum; aut vnum cum circumstantia necessario confitenda. Etenim simonia cummittitur in eo, quod temporale obsequium, principali intentione impendatur ad obtinendum spirituale. Nam, vt argumentatur Petrus à Nauar. in sequen. num. 275. licet mutuum non sit aestimabile pecunia; est tamen contractus temporalis, temporalia adherens emolumenta. Non solum autem simonia est dare, vel accipere spirituale pro temporalibus, sed etiam pro quacumque re, aut emolumento temporali, cum fiat iniuria rebus spiritualibus, eas cuiusque temporali æquando vel subiiciendo. Obiicit, amicitiam, propter quam licet sperare beneficium, esse quid temporale: responderetur, amicitiam quidem esse quid temporale, sed non posse deduci in pactum, ex iustitia obligas ad exhibitionem; quoniam amicitia talis est, quae gratis exhiberi debeat. Gratis vero exhibendo obsequium, etiam temporale, quatumuis inde spirituale secundario intendatur, non committitur simonia, vt patet de eo qui Episcopo ministrat, principali intentione obtinendi illius amicitiam, & huius occasione aliquod beneficium. Eum enim à simonia excusari patet per tradita libr. 23. num. 139.

Committi pariter usuram in proposito casu, Nauar. loco cit. probat: quia ad committendam usuram sufficit, vt accipiatur, vel speretur principaliter lucrum rei suapte natura aestimabilis pecunia: quales sunt non modo mere temporales, sed etiam mixtae ex temporalibus & spiritualibus, vt patet de vestibus benedictis, calicibus consecratis, adeoque de Ecclesiastico beneficio, seu spiritali iure percipiendi aliquos proventus, seu fructus temporales. Ita vt dubium non sit, quin tales fructus accipere ratione mutui, sit ex mutuo lucrum facere, atque committere usuram. Id etiam Medina fatetur in eod. De acquisitione per usuram, quest. 4. vers. Inde etiam sequitur.

191.

TERTIVM DVBIVM EST. Vtrum sit usura, exigere ex mutuo ultra sortem illud quod sibi alias debetur? Respondendum est, non esse usuram ex communi, vt habet Couarr. lib. 3. var. resol. cap. 1. num. 2. sententia. Et aperte probatur ex eo, quod tunc non intendatur proprie lucrum ex mutuo; quod ad usuram requiritur, per tradita in preced. lib. 23. num. 44. Non enim censetur is lucrari proprie, qui nihil accipit, nisi quod iam suum erat.

Difficultas est autem, quo pacto oporteat mutuanti debitum esse illud, quod sibi ex mutuo ultra sortem debet: ipse paciscitur. Ad cuius explicationem dicendum est primo, non esse satis, vt lege tantummodo charitatis sit debitum: sicut est, cum ægiotus Medico mutuat, vt ex pacto medeatur ipsi, quando non est alius qui id velit, aut possit facere; aut cum tibi do mutuo, vt defendas me ab iniuria, quando non est alius qui possit, vel velit me defendere. In eo casu enim usuram committi, ex eo probatur, quod mu-

tuans tunc in mutuatario requirat obligationem iustitiae, quam non habebat, eamque pretio aestimabilem, vt patet: quandoquidem in Rep. stipendium assignatur iis, qui ex officio talem obligationem suscipiunt. Locum autem illud habet, non solum si mutuantur curacionem, aut defensionem velit sibi gratis impendi (prout Medina habet in Cod. De acquisitione per usuram, quest. 1. vers. Responderetur) sed etiam si iustum laboris stipendium dare velit; quia obligatio ipsa iustitiae plus valet, quam obligatio charitatis: cum efficiat, vt is qui ita obligatur, teneatur ad damna quae sua culpa mutuanti, non subueniendo illi, obuenerint: ad quae non teneretur, si tantum ex charitate subuenire obligaretur.

Dicendum est secundo, quod si quid mutuanti sit lege iustitiae debitum, siue ratione delicti, vt furti: siue ratione contractus, vt emptionis, possit illud ex pacto per mutuum intendere: quia inde nihil lucratur; cum tantum accipiat illud, quod est alioqui determinate & personaliter ipsi debitum ex iustitia. Neque tale debitum solueret creditor aestimabile esse pretio, satis patet ex eo, quod licitum non sit pro ea ipsa solutione mercedem recipere, prout loco cit. recte notat Medina. Atque iuxta hæc statuendum est, quod si ius ad aliquid sit alicui post iudicis tantum sententiam, per quam ei adiudicetur, non licet ratione mutui pacisci de eodem dando ante ipsam iudicis sententiam: quoniam non esset obtinere illud quod iam tuum sit. Obtinere vero, quod nondum tuum est, censetur pecunia aestimabile.

Si quaeras, an non solum citra usuram, sed etiam citra peccatum possit quis ex mutuo recuperare quod sibi debetur ex iustitia? Responderetur distinctione: si enim mutuant, nulla alia via potest suum debitum recuperare, nullum in eo committit peccatum, dummodo per id non det scandalum, præcaueat; ne alia ratione id ipsum debitum iterum soluat, siue à debitore, siue ab ipsius heredibus, vt recte admonet Nauar. in Comment. de usuris, nu. 25. quia iniustitia aperta in eo committeretur. Si vero mutuant possit alia via suum recuperare, dicendum est cum Medina in cit. quest. 1. vers. Responso, quod si mutuatario explicet se illud incrementum exigere loco debiti prius contracti, dicendo: Mutuabo tibi ea lege, vt 10. quae alius mihi debes, simul cum capitali soluas, & tunc, etiam si debitum possit alia via recuperare; nec usura est; quia non querit lucrum ex mutuo, vt iam ante dictum est, nec aliud peccatum, quia res palam agitur sine fraude, & de vtriusque partis libero consensu: si vero id non explicet mutuatario, censetur fraudulenta exactio; adeoque pecuniosa, si alia via iusta, parenterque possit rem debitam recuperare; etiam si eam taliter recuperatam possit retinere tanquam suam, dummodo vitet in eo scandalum, & tertij læsionem.

QUARTVM DVBIVM EST. An possit quis sine usura ex mutuo intendere, se à vexatione redimere, vt exempli gratia, dum alter ei, aut heredibus ipsius minatus, mutuo eximit se à multis sumptibus, quos debet ad suam tutelam facere? Responso est autem ex Soto lib. 6. de iust. & iure quest. 1. art. 2. pag. 2. & Medina Cod. De reb. acquisitis per usuram quest. 1. vers. Lucrum autem, Caiet. in verbo usura cap. 2. casu 3. & ex aliis quos commemorat & sequitur Petrus à Nauar. lib. 3. de restit. cap. 2. num. 381. si vexatio fuerit iniusta; siue in flagrat auctoritate priuata, siue publica (vt quando quis calumniose accusatus est) licet ex mutuo redemptionem vexationis intendere: quoniam mutuant non dicitur tunc aliquid lucrari, sed potius euitare damnum, quod timet sibi euenturum; neque enim lucri rationem habet, si ea quae alioqui expendissem, mihi mancant: cum id non sit acquirere, sed tantummodo retinere meum, ad quorum iacturam faciendam iniuste compellendus eram. Accedit quod si ad recuperandum suum quis possit mutuarè, prout paulo ante habitum est; non videatur esse ratio cur non item possit mutuarè ad conferuandum suum, quod per iniustam vexationem alioqui amissurus est. Ex certe si pro redimenda vexatione iniusta, conferre Ecclesiasticum beneficium simonia non est, iuxta tradita in memorato lib. 23. cap. 11. quest. 3. dub. 3. nec usura erit ea de causa mutuo dare.

Sin autem vexatio fuerit iusta, is committet usuram,

qui

qui redemptionem illius intendit ex mutuo, ut si mutuet alteri, ut exigatur a solutione gabellæ, quæ illi iuste imposita est. Namque talis redemptio est æstimabilis pecunia, neque ipsi mutuanti alias debita. Quo fit, ut ipse illam exigens ratione mutui, usuram committat, exigendo nimirum lucrum ex mutuo. Quocirca certum non est illud Sylæstri in verbo usura, quæst. 11, quod si quis alium iniuria affecerit, possit ex mutuo intendere, ut ei iniuria affectus parcat. In contrarium enim est, quod vexatius quam timet, in tali casu non sit iniusta. Illud verò quod Sotus vult in cit. art. 2, licitum esse per mutuum, remissionem illatae iniuriæ intendere, saltem antequam fiat condemnatio ad multam pecuniariam: quia licet illata iniuria æstimari possit pretio; tamen iure amicitia solet ex natura sua condonari: ita ut pactum factum de tali condonatione, non videatur aliud esse, quam amicitiaæ foedus. Illud, inquam, neque certum est, quandoquidem fundamentum quo nititur, debile videtur. Cum non sequatur, ut si aliquid solet per benevolentiam condonari, usura non committatur illud (si quidem sit pecunia æstimabile) acquirere principaliter, non ex benevolentia, sed ex mutuo. Itaque, ut repudiata ea ipsa Soti doctrina Petri à Nauarr. in cit. cap. 2. nu. 285. ait; Licitum quidem est mutuae, ut illata iniuria remittatur, si id petatur atque concedatur ex quadam urbanitate, & significatione generosi animi, libere omnino condonantis, prout in usu est inter nobiles, qui iudicant degeneris animi esse pro accepta iniuria pretium accipere: non autem licitum, sed usurarium esse tale quid petere, atque concedere tanquam civile debitum, seu ex civili obligatione, non autem ex urbanitate sponte profectum.

Porro quod Nauarr. in Enchir. cap. 17. nu. 257. existimat non committi usuram, si pactum fiat de remissione iniuriæ quoad poenam, quam mutuarius potest iuste exigere in iudicio: propterea admittendum non videtur, quod talis poenæ remissio æstimabilis sit pecunia, prout patet ex eo, quod liceret aliqui mutuae cum pacto, ut ultra sortem mutuarius transferat ius, quod habet ad petendum poenam sibi ex iniuria accepta debitam. Quod nemo conceder, cum id aperte sit pecunia æstimabile, & lucrum virtuale: ut bene declarat Med. in citato vers. Lucrum autem. Quia, inquit, si quis iuste persequitur me, siue in iudicio, siue alias: in qua persequutione ego etiam aliquod damnum passus, siue in corpore, siue in fama, siue in pecuniariis bonis, illeque ab eadem persequutione volens, ad meam instantiam cessat, tunc dico lucrari virtualiter, quantum eram, ipso me persequente, de meis bonis amissus. Ac proinde, addit ille, si mutuas ego intendo me à damno illo liberare, quod aliqui iuste passus eram: quia intendolucrum virtuale (liberationem scilicet, quæ non est nihil alias debita) eiusmodi mutuo est usuraria. Cui doctrina alii adhuc citatis subscribit Molina de iust. & iure tra. 2. disp. 307. sub finem. Non est tamen negandum, quin ex mutuo possit intendi, ut mutuarius odium ac rancor cesset, sicut & potest (iuxta antedicta. An explicacione primi dubij) intendi amicitia, & cum ea, secundaria intentione, ex Soto loco cit. ut plena quoad omnia remissio postea habeatur: non quidem ex vi mutui per obligationem civilem: sed ex ipsa amicitia, per liberalem condonationem.

QUINTVM DVBIVM EST. An committatur usura quando quis mutat alteri cum pacto, ut sibi in simili necessitate remutuet, vel aliquem alium iustum contractum cum ipso in eam: ut v.g. vendat domum, vel locet suas operas iusto pretio accepto? Cuius dubij tractatio spectat eo, ut intelligatur, quod cum mutuator possit absque peccato petere à mutuuario, ut sibi remutuet ex ea obligatione, qua iure gratitudinis, ex honestate tenetur benefacere benefactori. An usura committatur, si ratione mutui obligatio ea in pactum deducatur; ita ut ex urbana fiat civilis, tollens libertatem contraveniendi, quam obligatio urbanitatis relinquit; cum nemo cogatur ad id quod ex urbanitate tantum & honestate debet; sicut quis cogitur ad id quod debet ex pacto: De ea autem re in vtramque partem diuersos auctores referunt Petrus à Nauarr. lib. 3. de rest. cap.

2. nu. 234. & 235. & Lud. Molina de iust. & iur. tra. 1. 2. disp. 308. sub initium.

Pars autem affirmans tenenda videtur cum D. Thoma 2. 2. q. 78. art. 2. ad 4. ut communiter Doctores tenere iidem annotant: nimirum, si celebretur contractus mutui, & ex causa, vique illius extorqueatur obligatio, remittendi, aut colendi agrum; ita ut remutatio, aut locatio operarum rustici sit effectus dependens ex mutuo, usuram committi. Probatur, quia tunc ratione mutui exigitur à mutuuario obligatio, qua priuatur libertate quæ habet aliqui suum sibi retinendi, vel in alios usus conuertendi, vel suas operas locandi alteri; quod quidem est onus æstimabile pecunia; ut arguunt sunt stipendia in Repub. constituta iis qui omnibus petentibus mutant ex officio. Namque stipendia assignantur maiora iis qui adstruunt se ad tale obsequium ex obligatione prestandum, quæ si relinquuntur in libertate illud prestandi vel onerandi quoadcumque libuerit, ratioque est, quod talis obligatio sit onus habens incommoditatem pretio æstimabilem: perinde ac haberet onus, quod velles me subire vendendo tibi domum meam cum mea incommoditate: ratione cuius plus accipi posse in pretium eiusdem domus, quam aliqui ea æstimetur, nemo negat. Hæc doctrinam de stipendio mutantis ex officio, traditam à Soto in lib. 6. de iust. & iure, q. 1. art. 2. in solutione primi argumenti, commendat Molina loco citato, vers. Ex decisione.

Pars autem negans propositi dubij teneri potest secundum ea quæ post Gabrielem in 4. in dist. 15. q. 11. art. 3. dub. 1. habet Petrus à Nauarr. in cit. cap. 2. n. 235. & aliquot sequent. nempe, si non ineatur proprie contractus mutui, sed potius venditionis, aut locationis; ita ut id quod in alium cum prædicta obligatione transferatur, rationem habeat, non mutui, sed potius pretij rei venditæ, aut mercedis operæ locatæ anticipata solutione: prout contingere potest cum quis opera coloni indigens dicitur: Nolo tibi mutuae; sed cōducere operas tuas, quibus ego ad præsens, vel ad tale tempus, quasi pretium tibi statim persoluam, si mihi eas locare velis. Quo casu si iustum pretium ei persoluam, non committam usuram, cum non dem mutuo: sed iusto pretio paciscar contractu conductiois, fauorabili quidem mihi, occasione meæ indigentia. Sed siue alterius læsione.

Rationem autem diiudicandi, interueniatne mutuum, an venditionis, aut locationis contractus; idem à Nauarr. in num. 238. aperit optimam, nimirum si data sit pecunia reuocabiliter, seu ita ut dans possit eam repetere, consentendum est vere mutuum esse; quandoquidem constat ex omnium sententiis, mutuum esse donationem reuocabilem. Si vero data sit irrevocabiliter; seu ita ut dans non possit sic datam repetere, manifestum in iudicio est, eam non esse receptam virtute mutui, sed venditionis aut locationis in parte anticipata solutione. Et ideo vi eiusmodi contractus non potest repeti datum, ut nec potest vi cuiuscunque alterius venditionis facta anticipata solutione: sed exigi illud de quo transactum est, vel illius compensationem.

Addit autem, contra Sotum loco cit. & Medicam in Cod. de acquisit. per usuram, quæst. 4. vers. Supposito ergo, idem Petrus à Nauarr. in num. 242. & aliquot sequentibus, non esse illicitum dare mutuo pecuniam adiecto pacto, ut mutuarius a hunc contractum statim celebret; ut si pecuniam mutuem, ut statim vendas equum tuum iusto pretio, vel mihi mutues triticum, vel aliud quo nunc indigeo. Ratio est, quia nullam causam mutui extorqueat obligationem pretio æstimabilem, cum mutuarius inde non maneat ad aliquid in posterum obligatus. Neque est quod dicas mutuarium per talem obligationem perdere libertatem vendendi, vel mutuandi in posterum: quia ex quo per illam in præsens tantummodo, non in futurum est quis subiectus, nullum scilicet inde subire onus pretio æstimabile. Alioqui enim si absque mutuo accederem ad emendum ab eo, quantumcumque voluntarie venderet rogatus à me, posset ultra iustum rei pretium accipere aliquid pro obligatione per quam se similiter priuat prædicta libertate. Quod quidem dici non posse patet, cum aliqui similiter dici deberet, me quando mutuo do, posse aliquid exigere pro actu quo me priuo libertate mutuandi alteri rem meam,

quod

197.

198.

quod absurdum est; sedque approbare, est viam munire ad approbationem vsura.

Accedit quod durum sit de vsura damnare hunc, aut similes contractus satis vsuratos, Do tibi mutuo 100. aureos, vel 100. amphoras vini, vt mihi vicissim mutues 100. modios tritici, vel vedas iusto pretio 100. cados olei, praesertim cum, vt dictum est, talis obligatio imposita mutuatario (vtpote quae est ad breuissimum tempus) nihil, aut parum onerosa censetur, neque pretio aestimabilis. Adeo vt antedicta intelligi debeant de ea, quae ad tempus futurum pertinet, vt satis aperte iudicat D. Thom. 2.2. quaest. 78. art. 2. ad 4. inquit: Licet simul mutuant vinum, aliquod aliud mutuum recipere, non autem licet, eum obligare ad mutuum in posterum faciendum. Quae verba, quod Sotus dicit intelligenda esse de mutuo gratis, non autem ex obligatione statim facta; Petrus à Nauarr. in nu. 242. bene reicit, quia mutuum quod gratis fiet in posterum, non est illicitum. Neque ratio fuit cur D. Thomas damnaret solummodo mutuum factum sub obligatione remutuandi in futurum, si perinde illicitum existimauit factum simul statimve sub obligatione remutuandi, aut ineundi alium contractum.

199.

Recte vero idem author num. 246. admonet esse obseruandum, ne mutuatarius in contractu statim faciendo damnificetur, vt si ratione mutui cogatur emere illud quod non indiget: vt mercem inutilem, vel aliud eiusmodi onus subire; quale est emendi à te agrum sterilem, vel iura aut census parum vtilis, aut quorum fructus recuperare difficile sit, parumque securum, &c. Tunc enim est vsura aperta, inducens obligationem relaxandi damnū quod mutuatarius subire cogitur ex mutuo, vt idem author docet in sequent. num. 404. Er ratio est, quia damnificatio censetur virtualis quaedam alieni acceptio: quae cum est iniusta, vt in eo casu, inducit obligationem ad restitutionem. Quae obligatio, vt idem addit, habet etiam locum quando onus mutuatario impositum fuerit, etiamsi non lucrosum mutuant; quale est, remutuandi, aut vendendi, aut locandi iusto pretio: Etenim sicut damnificatio, ita & impositio oneris, est quaedam alieni acceptio: vnde si iniusta sit, inducit obligationem, tum relaxandi id ipsam onus, tum soluendi pretium quo erat aestimabile: prout in explicatione sequentis dubij dicitur.

Admonet etiam recte idem in eodem cap. 2. num. 272. illud quod dictum est, in mutuo non committi vsuram, imponendo obligationem ineundi statim alium contractum, posse quidem in speculatione locum habere, quantumcumque res non tradatur statim, vt si quis mutuet mihi cum pacto, quod simul ei vendam iusto pretio triticum, quod non sum ei statim traditurus. Obligatio enim qua obstringo me ei triticum traditurum in posterum, non oritur ex mutuo, sed ex venditione, ex qua, in me gratiam ille vult expectare traditionem rei à se emptae, adeo vt non ab ipso, vel à mutuo ipsius maneat obligatus, sed à me ipso, qui volui traditionem rei differri. Nihilominus tamen in praxi, propter turpis lucri, & sceleris speciem, quam tale quid praesertim, primoque aspectu videtur habere, sequendum esse contrarium.

200.

SEXTVM DVBIVM EST. An vsura sit, mutuae alicui, adiecto pacto, quo teneatur venire ad molendum in tuo molendino, vel ad emendum in tua officina, vel ad frequentandum tuam scholam? Ad quod Caiet. in verbo vsura exterior, casu 8. in nostro eodem verbo 1. quaest. 7. Tabiena eodem item verbo num. 2. Soto in 6. de iust. & iure quaest. 1. art. 2. pag. 2. sub finem. Nauar. in Enchir. cap. 17. nu. 220. respondendum est affirmatiue, hoc est, vsuram in eo committi. Ratio est, quia eiusmodi pactum est onerosum, cum per illud mutuatarius subeat obligationem priuantem ipsam libertate ea, qua poterat adire quod vellet molendinum, aut quam vellet officinam. Quae sane obligatio aestimabilis est pecunia, & vendibilis: perinde atque est ea, quae colono imponitur, quando mutuo ei datur sub pacto, quod iusto pretio accepto colet agrum mutuatoris: in quo vsuram committi patet ex explicatione praecedentis dubij.

201.

Aduerte vero in casibus in quibus vsura committitur imponendo mutuatario obligationem aliquam civilem,

mutuantem teneri, & eam ipsam relaxare in posterum, omninoque remittere, & mutuatario ad arbitrium viri boni restituere quantum eadem valuit per totum tempus, quo ipsa praecessit: prout Caietanus & Nauarrus habent locis citatis. Couar. item lib. 3. var. resol. cap. 2. nu. 5. vers. Quantum vero. Id autem procedit, prout Nauarr. addit, etiamsi mutuatarius nihil inde perdat, neque mutuator aliud commodum acquirat, quā quod mutuatarius debeat ad molendinum ipsius ire, aut in officina ipsius emere. Porro in computando valore dictae obligationis, animaduertendum est; quod si mutuatarius ex ea priuatus fuerit libertate accedendi ad alios à quibus vilius emere, aut quibus maiori pretio operas suas locare potuisset, inde & ex aliis similibus circumstantiis quantitatem restitutionis augeri: sicut & ex eis augetur grauamen oneris impositi obmutuum.

Lucrum autem illud quod mutuator reportat ex eo, quod mutuatarius veniat ad molendinum suum, vel ad suam officinam, non tenetur restituere, quando iustum fuerit, nec excedens mercedem pro molitione constitutam, neque pretium pro mercibus emendis determinatum: ita vt mutuatarius non grauetur in alio plus ceteris, quam in obligatione qua admittit ei libertas eundi alio ad molendum, vel emendum; ita locis cit. Caiet. & Medina docent. Ratioque est, quia in nullo ea ex parte laeditur, aut grauetur proximus; ideoque non committitur iniustitia, quae fundet obligationem ad restitutionem. Neque refert quod mercatores ad se emptores venire, tanti faciant, vt stipendium dent proxenetis, qui eos quarunt, & ad se adducunt. Id enim sit, quia plus ipsi lucrantur, quando pluribus iusto etiam pretio vendunt: neque emptoribus ipsis in eo nocent, damnumque inferunt, si, vt supponimus, iusto pretio illis vendant. Id quod annotans Petrus à Nauarr. in cit. cap. 2. num. 269. attingit bonam rationem, qua docetur praedictum lucrum non esse vsurarium: quia nimirum quoties nec in pecunia, nec in alia re pretio aestimabili, proximus grauetur occasione mutui, etiamsi mutuator lucrum reportet, non debet censeri commissa vsura, quae essentialiter est laesio proximi, & iniustitia contra septimum praecipuum Decalogi, ex dictis in praeced. lib. 23. cap. 5.

SEPTIMVM DVBIVM EST. An sit vsura, mutuae alicui Principi cum pacto, vt concedat tibi officium Praetoris, vel aliud temporale? Ad quod communiter post D. Thom. in opus. 21. quaest. 5. respondetur affirmatiue; quia talis concessio de se est pretio aestimabilis, cum illud quod conceditur, possit pecunia vendi, nec gratis dari, vtiple D. Thom. in ead. quaest. definit, addens tamen tale quid non expedire. Procedit autē istud documentum, quantumcumque stipendium tali officio annexum non excedat pretium laboris subeundi in eo gerendo, vt contra Adrianum cum Med. in Cod. De acquisitione per vsuram, quaest. 4. vers. Inde sequitur, annotat Petrus à Nauarr. lib. 3. de rest. cap. 2. num. 273. quoniam ea quoque ratione tale officium est pretio aestimabile: vt potest temporale, quo tanquam iusta mercede possunt suscipi labores compensari. Quod cum ita sit, manifestum est vsuram maiori ratione committi in his casibus. Primus, si quis mutuet Principi vel Communitati cum pacto, vt tributum, vel gabellas non soluat; siue in perpetuum, siue durante mutuo. Secundo, si mutuet vt concedatur sibi aliqua praerogatiua, aut ius ad aliquid. Tertio, si mutuet tibi, vt pro me deprecetur Papam, vel Episcopum, vel Regem, vel alium, ad fauorem aliquem temporalem obtinendum. In quibus praeter vsuram potest etiam simonia, aut aliud peccatum committi, quod erit ex circumstantiis iudicandum.

Si quaeras, an mutuas teneatur officium dicto modo acceptum dimittere: ita vt liberum sit mutuatario, illud alteri conferre? Ad quod Petrus à Nauarr. in sequent. nu. 409. respondet distinctione: nempe si tale officium possit clealeque lege vel consuetudine vendi, restituendum esse pretium quod valet: quia mutuas lucratur illud iniuste ex mutuo, cum damno mutuatorij, qui pro eodem officio possit id ipsum pretium accipere. Si vero gratis erat conferendum, non videri obligationem esse restituendi, siue

officium ipsum, siue fructus ex eo perceptos, etiam si excederent operas & labores, quando mutuum & collatio officij simul fiunt. Ratio reddi potest, quia sicut nulla vsura est, nec iniustitia mutuae cum pacto, ut res alia mutuetur, vel commo detur, vel iusto pretio vendatur, dummodo id fiat iustum, nullaque relicta obligatione in posterum, ita nec officij vel alterius rei temporalis collatio faciendi gratis, censeri debet vsuraria, vel iniusta, si quis mutuet ea lege, ut statim ea fiat: nulla enim mutuantis iniuria per id interrogatur, nec imponitur obligatio aestimabilis pretio tanquam onerosa: adeo ut nullam iacturam, nec damnum inde sentiat. Obligatio autem ad restitutionem non est, nisi interueniat proximi laesio, contra iustitiam commutatiuam, ex communi doctrina de restitutione.

OCTAVVM DVBIVM EST. An sit vsura, mutuae sub pignore, cum pacto quod fructus ex illo percepti, interitum dum solutio non fit, cedant in commodum mutuantis? Ad quod respondetur affirmatiue iuxta textum in Cap. 1. & 2. De vsuris. Et patet, quia ibi est lucrum ex mutuo vi mutui, non autem alicuius alterius contractus annexi. Neque enim ibi emptio est: quia is qui pignus accipit, non acquirit illius dominium: neque est societas, quia nihil in commune confertur à contrahentibus quod lucro; & damno exponatur: sed uterque contrahentium seorsum sibi mutua acquirat, vnus ex pecunia mutua, alter ex pignore. Nec denique est locatio, quia dans pignus nullam ex eo mercedem accipit, cum debeat totam pecuniam mutuo acceptam reddere.

Quocirca tenetur mutuator praefatos fructus, vel domino pignoris reddere, vel in sortem principalem computare, etiam si dominus ipse non erat alias tales percepturus, ut contra Sotum in 6. de iust. & iure quaest. 1. art. 2. sub finem Nauar. probat in Enchir. cap. 17. num. 216. quia id non impedit quominus tales fructus sint producti ex re debitoris. Nec vero fructus tantum pignoris in sortem computandi sunt; sed etiam vsus pignoris, si talis sit qui pretio soleat aestimari, nisi is vsurpetur de voluntate domini expressa, vel saltem tacita: qualis censetur, cum res dara in pignus, talis est, cuius vsus inter amicos gratis dari solet, ut vsus libri. Non est vero negandum, mutuatorem posse bona fide pacifice de suo damno vitando in oneroso pignore: posseque non computare in sortem expensas quantitati talis oneris congruentes quae domino pignoris sunt imputandae. Ita docet Caiet. in verbo vsura cap. 2. Casu 11. consentitque Sotus lib. 6. de iust. & iure quaest. 1. art. 6.

NONVM DVBIVM EST. An montes qui dicuntur pietatis sint liberi ab omni vsura? Ad cuius explicationem praenotandum est; per montem pietatis significari summam aliquam, seu cumulum pecuniarum, aut triticij institutum ut ex eo mutuum detur pauperibus, & quibuscumque indigentibus cum hac triplici lege. Prima est, ut ex pecunia montis (qui est semper quidam certus pecuniarum cumulus) detur mutuo singulis indigentibus vsque ad 10. aureos soluendos infra annum, vel duos annos. Secunda est, ut mutuatarius monti det idonea pignora, quae transacto tempore ad solutionem statuto, statim vendantur si ipse non soluat, ut ex pretio pecunia monti debita solvatur, & reliquum mutuatario restitatur. Tertia est, ut singuli mutuatarij soluant ultra sortem certum lucrum singulis mensibus pro quantitate mutui, ad satisfaciendum stipendiis ministrorum montis, & ceteris necessariis expensis pro custodia pignorum, & conseruatione eiusdem montis: nam ad id conducitur domus, emitur arca, conficitur liber in quo singula describantur, nonnullaque alia necessaria fiunt. Constituuntur vero huiusmodi montes aliquando ex bonis donatis seu relictis ab aliquo Principe, aliove domino diuite; aliquando ab aliqua Communitate ex elemosynis & contributione ciuium, vel ex eiusdem Communitatis bonis, seu ex aetario publico.

Qua cum ita sint, de proposito dubio sunt duae sententiae. Prior Caiet. in tract. De monte pietatis, qui sextus habetur in tomo 2. opusculi ipsius, & Soti lib. 6. de iust. & iure, quaest. 1. art. 6. vsuram contingere in monte pietatis, per tertiam legem ante propositam. Primo, quia vsura est si mutuator aliquando mutuatario accipiat ultra sortem. Secundo, quia

idem facere diceret cuique priuato. Tertio, quia ad eum qui montem ipsum instituit, pertinet satisfacere expensis quae circa illum fiunt, cum mutuator teneatur suum illud officium mutuarii prestare gratis.

Posterior sententia est Medina in Cod. de acquisitis prorsus am. quaest. 10. Nauar. in Enchir. cap. 17. num. 213. & in comment. De vsuris not. b. li. 20. (quibus allentuntur Lud. Molina in citato tractatu 2. disput. 325. & Ferdinandus Rebellus in 2. parte De obligationibus iustitiae lib. 8. cap. 13.) montem praedicto modo constitutum, esse licitum, & ab omni vsura liberum. Ratio est, quia lucrum quod mutuatarij in eo solunt, non soluitur ratione mutui, sed propter expensas ipsius montis, atque adeo ratione damni emergentis; alioqui enim mons ipse vel omnino, vel saltem ex parte periret; cui damno ut prospiceret ille qui montem ipsum instituit in gratiam pauperum, potuit eis imponere onus contribuendi ad id, quod necessarium esset ad illius conseruationem: praesertim cum ex reg. 55. iuris in 6. Qui sentit commodum, sentire debeat onus, sicut & e contra: atque ad eum spectet rei custodia, in cuius commodum custoditur. Adeo ut rationi consentaneum sit, quod pauperes, in quorum vtilitatem institutus est mons, faciant eiusmodi expensas necessarias ad illius conseruationem. Adde quod eius generis montes per Paulum II. Sixtum I. Innocen. VIII. Iulium II. Alexand. VI. probatos, Concilium Lateran. sub Leone X. confirmet sess. 10. per Bullam quam refert Medina in citata quaest. 10. Quod si quis respondeat, non omnia illius Concilij decreta esse vsu recepta; occurrendum est, quod etiam talis responsio possit locum habere in censuris, & aliis; cuius ac decretis iuris tantum humani, ibi editis, non habere tamen in definitione illius quaestiois, qua quaerebatur, an istiusmodi montes sint liciti, necne? quia quaestio est fidei, & morum: a cuius definitione per Ecclesiam facta, non licet recedere: ac proinde nec dicere, eosdem montes esse illicitos. Quapropter caute legendus est Sotus loco cit. aut forte non legendus.

Ad illius autem & Caiet. primam rationem respondetur, lucrum illud non sequi vi mutui, sed pro stipendiis ministrorum & aliis expensis faciendis ad conseruationem ipsius montis. Ad secundam; cum priuatus destinat pecuniam ad mutuum indigentibus, retinet apud se illius dominium, etiam dum est ad id parata: ideoque non potest aliquid exgere à mutuatarij pro illius conseruatione: quia cum sit ipsius, debet tanquam dominus, illam suis expensis conseruare. Secus autem est in fundatore montis pietatis, qui simpliciter donauit totam pecuniam quam in eo reliquit, à seque abdicauit illius dominium, & ideo non pertinet ad ipsum conseruare eundem montem: sed ad eos quorum est mons ipse, nempe ad mutuatarios, qui ius habent sumendi ex eo mutuum. Quae responsio eadem est ad tertiam rationem.

Aduerte autem primo, quod quemadmodum mutuatarius qui longiore tempore mutuo accepta retinet, plus soluit pro lucro cessante, eo quod plus lucri cesset: ita etiam aequitatem postulare, ut is qui pluribus mensibus detinet pecunias montis pietatis, plus contribuatur ad expensas, in quantum est impedimento ne mensibus illis eas accipiant aij, qui contribuerent ad satisfaciendum expensis. Aduerte 2. cum in satisfactione pro talibus expensis nequeat omnino aequitas attingi, satis esse statuere leges rationabiles, secundum quas, quantum rei natura patitur, aequalitas seruetur. De quibus legibus non est quod mutuatarij conueniantur, cum nemo ad eas subundas (sicut nec ad talem contractum ineundum) cogatur: ac quae per illas ordinantur, eo spectent, ut indigentes à longe maioribus grauaminibus liberentur. Aduerte 3. cum Medina loco cit. vsuram committi, si in dictis montibus lex apponatur, ut ultra sortem & taxam pro expensis, mutuatarij dent aliquod aliud pro montis augmento: quia id lucrum acciperetur ex vi mutui.

DECIMUM DVBIVM EST. An sit vsura, si ciues contribuant, ut ex contributionibus fiat magnus quidam numerus pecuniarum, ex quo singulis indigentibus detur mutuo, & mutuatarij teneantur contribuentibus soluere

quinque pro 100. ratione lucri cessantis, vel damni emergentis? Ad quod respondetur, talem mutuandi modum generaliter illicitum esse, & usurarium; quia non omnibus ciuibus qui contribuunt, lucrum cessat: cum non omnes eas pecunias, quas contribuuerunt, habuerint negotiationi expositas. Quanquam tamen ratione illorum quibus reuera lucrum cessat, aut damnum emergit, excusatio potest esse ab usura.

VNDECIMUM DVBIUM EST. An sit usura, si in subsidium indigentium ciuitas constituat censum quinque pro centum super bonis iuris, & cogat ciues singulos certam positionem eiusdem census esse, ut inde fiat pecuniarum cumulus, ex quo accipientes mutuo, supra sortem & taxam, pro expensis ad illius conseruationem necessariis, soluant quinque pro 100. in censum quem ciues emerunt? Ad quod respondetur, non esse usuram. Nam ex parte ciuium contribuentium non est mutuum, sed emptio census facta iusto pretio. Nec ex parte mutuatariorum iniustitia committitur qua graueatur: cum in commodum ipsorum institutus sit talis contractus: eisque relinquatur liberum vti beneficio illius, vel non vti, perinde ac in morte pietatis, de quo praecedenti dub. 9.

210.

DVODECIMUM DVBIUM EST. An usura committatur, cum Princeps, vel Respub. egens pecunia, cogit ciues ad mutuandum sibi ea lege, ut donec acceptam pecuniam restituerit, soluat eis quotannis 5. vel 6. pro 100. vel concedat ius accipiendi certos redditus annuos, quos habet ex veditigalibus, aut gabellis, aut aliis impositionibus, siue antiquis, siue nouis, aut etiam ex iuribus principalibus: hocque cum conditione, quod ipsi ciues datam pecuniam repetere non poterunt, et si liberum ipsis erit reditus ob datam accipiendos, transferre in heredes, aut alteri resignare, vel vendere eadem lege: nimirum ut non possint pecuniam ipsam datam repetere: Princeps autem, vel Respub. possit cum voluerit pecunias acceptas restituere, & se ab illo onere redimere? Respondetur, id posse sine usura fieri: quoniam habet rationem quandam census annui. Sicut enim in censu emitur ius percipiendi annuam pensionem ex re alterius: sic etiam illi qui ita Principi, aut Respub. suam pecuniam dant, accipiunt ius percipiendi fructus, seu proventus ex illius bonis: vixque in alio differunt, quam ciues cogantur emere tales census.

Vt autem eiusmodi contractus fiat sine usura, aut alia iniustitia, requiritur primo, ut sit fundetur in veris Principis, vel ciuitatis iuribus, vel redditibus, siue antiquis, siue nouis; alioqui non esset vera, sed tantum ficta emptio: & per consequens usuraria, habens rationem mutui, ex quo lucrum capiatur. Secundo, requiritur ut ciues pecunias suas non dederint mutuas: nempe ita ut possent eas si vellet, repetere, sed dederint in pretium iustum quo emerent quinque vel sex pro centum: alioqui enim, ut patet, committeretur usura. Idem iudicandum est de ceteris que ad censum requiruntur, ut non sit usurarius; de quibus inferius suo loco. Tertio, requiritur ut talis contractus non fiat sine graui, & urgente necessitate: cum sine hac nemo cogi debeat ad emendum.

211.

DECIMUM TERTIUM DVBIUM EST. Vtrum sit usura, si quis nauiganti mutuet mille aureos cum pacto & obligatione, ut mutuarius secum faciat contractum affecurationis, per quem teneatur sibi certum quid soluere pro quolibet centenario numero illorum aureorum? Ad quod respondendum est affirmatiue: quia obligatio qua mutuarius sic adstringitur, est quid pecunia aestimabile, iuxta ea quae supra de obligatione veniendi ad molendum, & alius id genus, diximus. Vnde fit, ut sine usura imponi nequeat ratione mutui. Id quod expresse docet Caiet. in verbo usura cap. 2. Casu 12. & in dubium esse ait Nauar. in Enchir. cap. 17. nu. 283. litera A. tenetque aliquot aliis citatis Couar. in lib. 3. variarum resol. cap. 2. num. 5. Id quod habet locum, etiam si mutuas ita dederet, Do tibi mutuo ea lege, ut si cum aliquo sis iniurus contractum affecurationis huius pecuniae, illum mecum in eas. Nam haec quoque obligatio aestimabilis est pecunia. Nec refert quod mutuas non nisi iustum pretium pro affecuratione accipiat, quia non ideo ipsum in tali casu usurarium dicimus, quod su-

pra iustum pretium aliquid accipiat, sed quod ex mutuo obligationem acquirit pretio aestimabilem.

Ceterum si mutuo sine aliqua obligatione accipio, mutuarius contractum affecurationis celebret cum mutuantem, non est dubium quin pro periculo quod in se suscipit, possit accipere pretium iustum, seu tanti valoris iudicio prudentis, quati est obligatio quam in se suscipit, sicut posset quicuis alius. Neque enim ex eo quod sit is qui mutauit, censendus est conditionis peioris esse quam alius. Quocirca nullam committit usuram, ut memorati auctores, aliique passim notant: imo nec aliud peccatum in eo committit, si pretium reuera iustum sit, & absit scandalum. Cum enim rem in tuto constituit, sit pretio aestimabile, is qui periculum illius in se susceperit, potest ob eam causam pretium citra ullam iniustitiam recipere a contrahente secum, dummodo fraus aliunde non interueniat. Id quod locum habere, etiam si affecuratur nullam operam impensurus sit pro periculo effugiendo, propterea videtur existimandum, quod tunc pretium non accipitur pro eiusmodi opera, sed potius pro affecurando rei euentu dubio. Vbi aduerte obiter, affecuratione supponere rem esse in periculo, vel esse posse: vnde si iam sit secura, vti nauis sicut peruenisse ad portum, aut contra iam perisse; contra dicitur affecurationis est nullus, tanquam fraudulentus, & in quo pretium accipitur pro eo quod nullius pretij est, puta pro periculo dubio, quod non datur in illis casibus. Videndus est Lud. Molina de iust. & iure tract. 2. disp. 507.

Porro dictis ob stare videri potest textus in Cap. Nauiganti, De usuris: sic enim habet; Nauiganti vel cuncti ad nundinas certam mutans pecuniae quantitatem; eo quod in se suscipit periculum recepturus aliquid ultra sortem, usurarius est censendus. Sed non obstat; quandoquidem possumus cum Nauar. loco cit. illum intelligere, ut periculis ad forum externum; in quo usura praesumitur in mutuantem, quando aliquid accipit ob mutuum numeratae pecuniae, nisi probet se alia ratione quam mutui accipere. In foro interno autem, si rei veritas sit, quod ob solam securitatem praestitam accipiat, ex utraque parte non accipiat plus quam pro eadem securitate tertius acciperet. Possumus quoque sequi sensum illum communiter a Theologis approbatum, et Couar. in cit. num. 5. vel 2. annotat; vt non sit ibi sermo de omni affecuratione: sed tantum de ea quae sic fit, ut mutuarius simul cum sorte capitali teneatur tantum mutuantem soluere, quantum pro affecuratione solueret tertio: vt si quis mutuando dicat, mutuo tibi nauigantem centum; atque loco affecurationis quam eras alioqui adhibiturus, quinque mihi quae eras illi daturus, solues eo nomine, quod te liberem ab affecuratore ponendo: ita nihilominus vt ad capitale soluendum maneat obligatus. Et enim contractus eiusmodi usurarius est ex natura rei: quia mutuas nullam obligationem suscipit, sed fingit se suscipere eo nomine, quod a dando fideiussore liberem, mutuatarium, nihilominus manentem illi obligatum ad totum capitale soluendum.

CAPVT XII.

De mutuo in ordine ad causas excusantes ab usura.

SUMMARIUM.

- 213 Cause ob quas licet capere lucrum in mutuo.
- 214 Quid significet uterque in nomine.
- 215 Quid sit emphyteusis.
- 216 Quatenus feudum & emphyteusis ab usura excusent lucrum in mutuo.
- 217 Definitio fideiussionis cum sua explicatione.
- 218 Quatenus fideiussio excuset lucrum in mutuo.
- 219 Duo obseruanda de fideiussore.
- 220 Qui sunt qui nequeunt fideiubere.
- 221 Alia de fideiussore obseruanda.
- 222 Solutio dotis dilata, est iusta causa accipiendi lucrum in mutuo. & cur sit.
- 223 Corollaria inde deducta.